

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 5ης Οκτωβρίου 2006*

Στην υπόθεση C-232/05,

με αντικείμενο προσφυγή του άρθρου 88, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ λόγω παραβάσεως, ασκηθείσα στις 26 Μαΐου 2005,

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον C. Giolito, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγουσα,

κατά

Γαλλικής Δημοκρατίας, εκπροσωπούμενης από τον G. de Bergues και την S. Ramet, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann, N. Colneric, K. Lenaerts και E. Juhász, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: R. Grass,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 18ης Μαΐου 2006,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- ¹ Με την προσφυγή της, η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ζητεί από το Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, μη έχοντας εκτελέσει, εντός της προθεσμίας που της τάχθηκε, την απόφαση 2002/14/ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ του ομίλου Scott Paper SA/Kimberly-Clark (ΕΕ 2002, L 12, σ. 1), παρέβη τις υποχρεώσεις που έχει από το άρθρο 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ και από τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως αυτής.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική ρύθμιση

- 2 Το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΚ) 659/1999 του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1999, για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου [88] της Συνθήκης ΕΚ (ΕΕ L 83, σ. 1), ρυθμίζει τα της ανακτήσεως των κρατικών ενισχύσεων που έχουν κηρυχθεί ασύμβατες με την κοινή αγορά:

«Με την επιφύλαξη απόφασης του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατ' εφαρμογή του άρθρου 185 της Συνθήκης [νυν άρθρου 242 ΕΚ], η ανάκτηση πραγματοποιείται αμελλητί και σύμφωνα με τις διαδικασίες της εθνικής νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους, εφόσον αυτές επιτρέπουν την άμεση και πραγματική εκτέλεση της απόφασης της Επιτροπής. Για τον σκοπό αυτό και σε περίπτωση κινήσεως διαδικασίας ενώπιον εθνικών δικαστηρίων, τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα που διαθέτουν στα αντίστοιχα νομικά τους συστήματα, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών μέτρων, με την επιφύλαξη της κοινοτικής νομοθεσίας.»

Η εθνική ρύθμιση

- 3 Το άρθρο L4 του κώδικα διοικητικής δικαιοσύνης ορίζει:

«Πλην ειδικών νομοθετικών διατάξεων, τα μέσα δικαστικής προστασίας δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα εκτός αν οριστεί διαφορετικά από το δικαστήριο.»

- 4 Ως ειδική νομοθετική διάταξη, το άρθρο 6 του διατάγματος 92-1369, της 29ης Δεκεμβρίου 1992, για τροποποίηση του διατάγματος 62-1587 της 29ης Δεκεμβρίου 1962, με το οποίο θεσπίστηκε γενική ρύθμιση για το δημόσιο λογιστικό και καθορίστηκαν οι διατάξεις που έχουν εφαρμογή για την είσπραξη των απαιτήσεων του Δημοσίου τις οποίες αναφέρει το άρθρο 80 του διατάγματος αυτού (*JORF* της 30ής Δεκεμβρίου 1992, σ. 17954), ορίζει, όσον αφορά τις από το Δημόσιο ή τους εθνικούς δημόσιους φορείς βεβαιώσεις ποσών ως εσόδων τους:

«Κατά των βεβαιώσεων ποσών ως εσόδων τις οποίες αναφέρει το άρθρο 85 του πιο πάνω διατάγματος της 29ης Δεκεμβρίου 1962 οι οφειλέτες μπορούν να ασκήσουν ανακοπή είτε για να αμφισβητήσουν την ύπαρξη της απαιτήσεως, το ποσό της ή το απαιτητό της, είτε για να αμφισβητήσουν για τυπικούς λόγους το κύρος της βεβαιώσεως.

Κατά των λοιπών επιταγών προς πληρωμή δύναται να ασκηθεί ανακοπή για να αμφισβητηθεί για τυπικούς λόγους το κύρος των επιταγών αυτών.

Οι ανακοπές αυτές έχουν ως αποτέλεσμα την αναστολή της εισπράξεως.»

- 5 Ομοίως, όσον αφορά τις από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως και τους τοπικούς δημόσιους φορείς βεβαιώσεις ποσών ως εσόδων τους, το άρθρο L1617-5, 1°, δεύτερο εδάφιο, του γενικού κώδικα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοικήσεως, το οποίο παρενέβαλε ο νόμος 96-314 της 12ης Απριλίου 1996 (*JORF* της 13ης Απριλίου 1996, σ. 5707), ορίζει ότι «η προσφυγή στη δικαιοσύνη για την αμφισβήτηση του βασίμου βέβαιης και εκκαθαρισμένης απαιτήσεως οργανισμού τοπικής αυτοδιοικήσεως ή τοπικού δημόσιου φορέα αναστέλλει την εκτελεστότητα της βεβαιώσεως του ποσού της απαιτήσεως αυτής ως εσόδου».

Η προ της ασκήσεως προσφυγής διαδικασία

Το ιστορικό της απόφασεως 2002/14

- 6 Το 1969 η αμερικανικού δικαίου εταιρία Scott Paper Company αγόρασε τη γαλλικού δικαίου εταιρία Bouton Brochard και δημιούργησε μια χωριστή εταιρία, την Bouton Brochard Scott SA (στο εξής: Bouton Brochard Scott), η οποία ανέλαβε τις δραστηριότητες της Bouton Brochard.

- 7 Το 1986 η Bouton Brochard Scott αποφάσισε να δημιουργήσει ένα εργοστάσιο στη Γαλλία και προς τούτο επέλεξε ένα γήπεδο στον νομό Loiret, στη βιομηχανική ζώνη La Saussaye στην Ορλεάνη.

- 8 Στις 31 Αυγούστου 1987 ο Δήμος της Ορλεάνης και ο νομός αυτός χορήγησαν ορισμένα πλεονεκτήματα στην Bouton Brochard Scott. Αφενός, οι πιο πάνω οργανισμοί τοπικής αυτοδιοικήσεως της πώλησαν, με προνομιακούς όρους, ένα γήπεδο 48 εκταρίων στην εν λόγω βιομηχανική ζώνη. Αφετέρου, δεσμεύτηκαν να υπολογίζουν τα τέλη καθαρισμού λυμάτων με συντελεστή που και αυτός ήταν προνομιακός.

- 9 Η Bouton Brochard Scott μετονομάστηκε σε «Scott SA» (στο εξής: Scott) τον Νοέμβριο του 1987.

- 10 Τον Ιανουάριο του 1996 οι μετοχές της τελευταίας εταιρίας αγοράστηκαν από την Kimberly-Clark Corporation (στο εξής: Kimberly-Clark).
- 11 Τον Ιανουάριο του 1998 η Kimberly-Clark ανήγγειλε το κλείσιμο της σχετικής εργοστασιακής μονάδας, της οποίας τα στοιχεία του ενεργητικού, δηλαδή το γήπεδο και το χαρτοποιείο, αγοράστηκαν από την Procter & Gamble τον Ιούνιο του 1998.
- 12 Στις 12 Ιουλίου 2000 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2002/14, της οποίας το άρθρο 1 ορίζει ότι οι κρατικές ενισχύσεις υπό τη μορφή προνομιακού τιμήματος ενός γηπέδου (12,3 εκατομμύρια ευρώ σε τρέχουσα αξία) και προνομιακού συντελεστή των τελών καθαρισμού λυμάτων (ποσό που πρέπει να καθοριστεί από τις γαλλικές αρχές) (στο εξής: σχετικές ενισχύσεις) που η Γαλλική Δημοκρατία χορήγησε στη Scott είναι ασύμβατες με την κοινή αγορά.
- 13 Το άρθρο 2 της αποφάσεως 2002/14 ορίζει:

«1. Η Γαλλία θα λάβει τα κατάλληλα μέτρα για να ανακτήσει από τον δικαιούχο [τις σχετικές ενισχύσεις] που αναφέρ[ον]ται στο άρθρο 1 [οι] οποί[ες] ήδη χορηγήθηκ[αν] παράνομα.

2. Η ανάκτηση θα πραγματοποιηθεί χωρίς καθυστέρηση σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας, εφόσον επιτρέπουν την άμεση και αποτελεσματική εκτέλεση της παρούσας απόφασης. [...]»

14 Κατά το άρθρο 3 της αποφάσεως αυτής:

«Η Γαλλία θα ανακοινώσει στην Επιτροπή, εντός δύο μηνών από την κοινοποίηση της παρούσας απόφασης, τα μέτρα που έλαβε για να συμμορφωθεί προς αυτήν.»

15 Στις 31 Ιουλίου 2000 η απόφαση 2002/14 κοινοποιήθηκε στη Γαλλική Δημοκρατία.

16 Στις 30 Νοεμβρίου και 4 Δεκεμβρίου 2000 η Scott και ο νομός Loiret άσκησαν, ο κάθε ένας, ενώπιον του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων προσφυγή για την ακύρωση της αποφάσεως αυτής. Οι διάδικοι δεν ζήτησαν αναστολή εκτελέσεως βάσει του άρθρου 242 ΕΚ.

Τα διαβήματα στα οποία, μετά την απόφαση 2002/14, η Γαλλική Δημοκρατία προέβη σχετικά με την ενίσχυση υπό τη μορφή προνομιακού τιμήματος του γηπέδου

17 Όσον αφορά την ενίσχυση υπό τη μορφή προνομιακού τιμήματος του γηπέδου, το νομαρχιακό συμβούλιο του Loiret βεβαίωσε, στις 15 Δεκεμβρίου 2000, ποσό 5 054 721 ευρώ ως έσοδο της νομαρχιακής αυτοδιοικήσεως. Ο Δήμος της Ορλεάνης βεβαίωσε, στις 2 Ιανουαρίου 2001, ποσό 8 002 231 ευρώ ως δημοτικό έσοδο.

18 Ωστόσο, κατόπιν λάθους στον υπολογισμό του ποσού της ενισχύσεως αυτής, η Επιτροπή προέβη στη διόρθωσή του και, τον Μάρτιο του 2001, απέστειλε διορθωτικό έγγραφο στη Γαλλική Δημοκρατία.

- 19 Κατά συνέπεια, οι βεβαιώσεις της 15ης Δεκεμβρίου 2000 και 2ας Ιανουαρίου 2001 ακυρώθηκαν στις 23 Μαρτίου 2001.
- 20 Στη συνέχεια, το νομαρχιακό συμβούλιο του Loiret εξέδωσε στις 5 Οκτωβρίου 2001 νέα βεβαίωση, αυτή τη φορά ποσού 4 691 370 ευρώ. Και ο Δήμος της Ορλεάνης εξέδωσε, στις 18 Οκτωβρίου 2001, νέα βεβαίωση, αυτή τη φορά ποσού 7 621 937 ευρώ.
- 21 Οι δύο αυτές βεβαιώσεις αποτέλεσαν το αντικείμενο ενδίκων μέσων που η Kimberly-Clark άσκησε ενώπιον του tribunal administratif d'Orléans στις 29 Οκτωβρίου και 27 Νοεμβρίου 2001.
- 22 Εφόσον κατά το γαλλικό δίκαιο τα ένδικα αυτά μέσα έχουν αυτομάτως ανασταλτικό αποτέλεσμα, τα σχετικά ποσά δεν έχουν ανακτηθεί.

Τα διαβήματα στα οποία, μετά την απόφαση 2002/14, η Γαλλική Δημοκρατία προέβη σχετικά με την ενίσχυση υπό τη μορφή προνομιακού συντελεστή των τελών καθαρισμού λυμάτων

- 23 Όσον αφορά την ενίσχυση υπό τη μορφή προνομιακού συντελεστή των τελών καθαρισμού λυμάτων, ο Δήμος της Ορλεάνης εξέδωσε, τον Ιανουάριο και Αύγουστο του 2001, έξι βεβαιώσεις συνολικού ποσού 1 046 903 ευρώ ως δημοτικού εσόδου.

- 24 Μία από τις βεβαιώσεις αυτές, ποσού 165 887 ευρώ, εξοφλήθηκε από την εταιρία Procter & Gamble, η οποία είναι εκείνη που εκμεταλλεύεται σήμερα το εργοστάσιο της Ορλεάνης.
- 25 Οι άλλες πέντε βεβαιώσεις αντικαταστάθηκαν με τρεις βεβαιώσεις της 5ης Δεκεμβρίου 2001 συνολικού ποσού 881 015 ευρώ.
- 26 Οι τελευταίες αποτέλεσαν το αντικείμενο ενδίκων μέσων που η Kimberly-Clark άσκησε ενώπιον του tribunal administratif d'Orléans στις 8 Μαρτίου 2002.
- 27 Εφόσον τα ένδικα αυτά μέσα έχουν αυτομάτως ανασταλτικό αποτέλεσμα, τα ποσά που αφορούν οι βεβαιώσεις αυτές δεν έχουν πληρωθεί.

Η διαδικασία ενώπιον του tribunal administratif d'Orléans

- 28 Με έγγραφό της τής 2ας Ιουλίου 2003 η Γαλλική Κυβέρνηση ανέφερε ότι το tribunal administratif d'Orléans ανέστειλε τη διαδικασία εν αναμονή της απόφασης του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων επί του κύρους της απόφασης 2002/14. Ωστόσο, με το υπόμνημά της αντικρούσε, η κυβέρνηση αυτή δέχθηκε ότι ο ισχυρισμός αυτός δεν είναι ορθός.

Οι συζητήσεις πριν από την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής

- 29 Με έγγραφα της 8ης Μαΐου, 31ης Ιουλίου και 8ης Οκτωβρίου 2001, της 13ης Μαρτίου, 26ης Αυγούστου και 23ης Δεκεμβρίου 2002, της 13ης Φεβρουαρίου, 16ης Μαΐου και 21ης Νοεμβρίου 2003 και της 27ης Ιανουαρίου, 9ης Μαρτίου και 29ης Απριλίου 2004, η Επιτροπή ζήτησε από τις γαλλικές αρχές να την ενημερώσουν για την πρόοδο της διαδικασίας ανακτήσεως των οφειλομένων ποσών και να της δώσουν ορισμένα έγγραφα και ορισμένες πληροφορίες σχετικά με τις δίκες ενώπιον του tribunal administratif d'Orléans. Στα πιο πάνω έγγραφά της, η Επιτροπή υπογράμμισε τη σημασία της άμεσης και πραγματικής εκτελέσεως και τη δυνατότητά της να προσφύγει ευθέως στο Δικαστήριο βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ. Με το τελευταίο έγγραφό της της 29ης Απριλίου 2004, έδωσε στη Γαλλική Κυβέρνηση μια τελευταία πρόσθετη προθεσμία 20 ημερών.
- 30 Μη έχοντας μείνει ικανοποιημένη από τις απαντήσεις που η Γαλλική Δημοκρατία έδωσε με έγγραφά της της 13ης Νοεμβρίου 2001, της 27ης Νοεμβρίου 2002 και της 25ης Μαρτίου και 2ας Ιουλίου 2003, η Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την υπό κρίση προσφυγή.

Επί της προσφυγής

- 31 Προς στήριξη της προσφυγής της, η Επιτροπή διατυπώνει μία και μόνη αιτίαση, με την οποία στην ουσία προβάλλει παράβαση του άρθρου 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ και των άρθρων 2 και 3 της αποφάσεως 2002/14, δεδομένου ότι η Γαλλική Δημοκρατία δεν εκτέλεσε την απόφαση αυτή εντός της προθεσμίας που της είχε ταχθεί.

Επί της κρίσιμης ημερομηνίας για την εκτίμηση της παραβάσεως

- 32 Από πάγια νομολογία προκύπτει ότι η ημερομηνία αναφοράς για την εφαρμογή του άρθρου 88, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ είναι εκείνη που προβλέπεται στην

απόφαση της οποίας αμφισβητείται η μη εκτέλεση ή, εν ανάγκη, εκείνη που η Επιτροπή καθόρισε στη συνέχεια (βλ., στο ίδιο πνεύμα, τις αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 2001, C-378/98, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 2001, σ. I-5107, σκέψη 26· της 2ας Ιουλίου 2002, C-499/99, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2002, σ. I-6031, σκέψη 28, και της 1ης Ιουνίου 2006, C-207/05, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 2006, σ. I-70, σκέψη 31).

- 33 Εν προκειμένω, τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως 2002/14 τάσσουν προθεσμία δύο μηνών, από την ημερομηνία κοινοποίησής της, προκειμένου η Γαλλική Κυβέρνηση να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την ανάκτηση των σχετικών ενισχύσεων και να ενημερώσει επ' αυτού την Επιτροπή. Μετά από μακρές συζητήσεις μεταξύ των διαδίκων, η Επιτροπή έδωσε, με το από 29 Απριλίου 2004 έγγραφό της, μια τελευταία προθεσμία που έληξε 20 ημέρες μετά την ημερομηνία αυτή.
- 34 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να θεωρηθεί ότι η προθεσμία που τάχθηκε με το άρθρο 3 της αποφάσεως 2002/14 αντικαταστάθηκε με εκείνη που απορρέει από το έγγραφο της 29ης Απριλίου 2004 (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψη 35). Κατά συνέπεια, η προθεσμία αυτή παρατάθηκε μέχρι τις 19 Μαΐου 2004.

Επί της αιτιάσεως

Επιχειρηματολογία των διαδίκων

- 35 Η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, πάνω από πέντε χρόνια μετά την έκδοση της αποφάσεως 2002/14, τα μέτρα που ελήφθησαν από τις γαλλικές αρχές δεν έχουν οδηγήσει στην ανάκτηση των σχετικών ενισχύσεων. Κατά συνέπεια, η απόφαση αυτή δεν εκτελέστηκε δεόντως.

- 36 Η Επιτροπή δέχεται ότι το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999 επιτρέπει την εφαρμογή των διαδικασιών που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο, αλλά υπογραμμίζει ότι τούτο ισχύει μόνο για διαδικασίες που καθιστούν δυνατή την «άμεση και πραγματική» εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής. Πάντως, κατά την τελευταία, δεν ικανοποιεί τα κριτήρια αυτά μια εθνική διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας έχουν αυτομάτως ανασταλτικό αποτέλεσμα τα ένδικα μέσα κατά των από εθνικές αρχές βεβαιώσεων των ποσών που οι αρχές αυτές απαιτούν για την ανάκτηση μιας ενισχύσεως.
- 37 Η Γαλλική Κυβέρνηση αντιτάσσει ότι οι γαλλικές αρχές ενήργησαν με όλη την αναγκαία επιμέλεια για την εκτέλεση της αποφάσεως 2002/14.
- 38 Κατ' εφαρμογήν των εθνικών διαδικασιών, οι πιο πάνω αρχές εξέδωσαν εις βάρος του αποδέκτη της ενισχύσεως διάφορες βεβαιώσεις οι οποίες, όταν λήξει η διαδικασία ενώπιον του αρμοδίου εθνικού δικαστηρίου, θα γίνουν εκτελεστές.
- 39 Το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999 προβλέπει ρητώς μια τέτοια εφαρμογή των εθνικών διαδικασιών, αρκεί οι διαδικασίες αυτές να καθιστούν δυνατή την άμεση και πραγματική εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής. Πάντως, οι εθνικοί δικονομικοί κανόνες που εφαρμόστηκαν εν προκειμένω, περιλαμβανομένου εκείνου ο οποίος ορίζει ότι έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα τα ένδικα μέσα κατά των από εθνικές αρχές βεβαιώσεων ποσών ως εσόδων των αρχών αυτών, δεν εμποδίζουν μια τέτοια εκτέλεση.
- 40 Η Γαλλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι, κατ' αυτήν, η «άμεση και πραγματική» εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής δεν σημαίνει οπωσδήποτε άμεση επιστροφή της ενισχύσεως. Αντιθέτως, η εκτέλεση αυτή συνεπάγεται ότι το κράτος μέλος κινεί αμέσως την εθνική διαδικασία που πρέπει να καταλήξει στην ανάκτηση της ενισχύσεως.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 41 Κατά το άρθρο 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ, οι αποφάσεις είναι ως προς όλα τα στοιχεία τους υποχρεωτικές για τους αποδέκτες που αυτές ορίζουν.
- 42 Από τη νομολογία προκύπτει ότι το κράτος μέλος που είναι αποδέκτης απόφασης η οποία το υποχρεώνει να ανακτήσει παράνομες ενισχύσεις οφείλει, βάσει του άρθρου 249 ΕΚ, να λάβει όλα τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει την εκτέλεση της απόφασης αυτής (βλ. τις αποφάσεις της 12ης Δεκεμβρίου 2002, C-209/00, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2002, σ. I-11695, σκέψη 31, και της 26ης Ιουνίου 2003, C-404/00, Επιτροπή κατά Ισπανίας, Συλλογή 2003, σ. I-6695, σκέψη 21). Πρέπει να φθάσει στην πραγματική είσπραξη των οφειλομένων ποσών (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση της 12ης Μαΐου 2005, C-415/03, Επιτροπή κατά Ελλάδας, Συλλογή 2005, σ. I-3875, σκέψη 44, και την προαναφερθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Ιταλίας, σκέψεις 36 και 37).
- 43 Το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999 διευκρινίζει ότι η ανάκτηση της ενισχύσεως που κηρύχθηκε ασύμβατη πρέπει να γίνει «αμελλητί».
- 44 Εν προκειμένω, η απόφαση 2002/14 υποχρεώνει τη Γαλλική Δημοκρατία να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να ανακτήσει από τον αποδέκτη τους τις σχετικές ενισχύσεις που παρανόμως τέθηκαν στη διάθεσή του. Προς τούτο, η Επιτροπή της έδωσε προθεσμία δύο μηνών. Η προθεσμία αυτή, η οποία αντικαταστάθηκε με εκείνη που απορρέει από το έγγραφο της 29ης Απριλίου 2004, παρατάθηκε μέχρι τις 19 Μαΐου 2004.
- 45 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι όταν έληξε η τελευταία προθεσμία, δηλαδή σχεδόν τέσσερα χρόνια μετά την έκδοση της απόφασης 2002/14, οι ενέργειες των γαλλικών αρχών δεν είχαν οδηγήσει στην πραγματική ανάκτηση των σχετικών ενισχύσεων, εξαιρουμένης μιας καταβολής 165 887 ευρώ έναντι των οφειλομένων 13 350 000 ευρώ.

- 46 Συγκεκριμένα, όπως δέχεται η Γαλλική Κυβέρνηση, λόγω του αυτομάτου ανασταλτικού αποτελέσματος των ενδίκων μέσων που ασκήθηκαν κατά των σχετικών βεβαιώσεων, οι τελευταίες πριν από την απόφαση του αρμοδίου εθνικού δικαστηρίου δεν μπορούν να παραγάγουν κανένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα όσον αφορά την επιστροφή των εν λόγω ενισχύσεων.
- 47 Κατά συνέπεια, ο αποδέκτης της ενισχύσεως δύναται, κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής, να διατηρήσει πόρους από ενισχύσεις που κηρύχθηκαν ασύμβατες και να ωφεληθεί από το αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που απορρέει εντεύθεν.
- 48 Ωστόσο, η Γαλλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η καθυστέρηση αυτή οφείλεται στην εφαρμογή των διαδικασιών του γαλλικού δικαίου, εφαρμογή που επιτρέπεται ρητώς από το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999.
- 49 Εν προκειμένω, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά το άρθρο 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999, η εφαρμογή των εθνικών διαδικασιών εξαρτάται από την προϋπόθεση ότι οι διαδικασίες αυτές καθιστούν δυνατή την άμεση και πραγματική εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής, προϋπόθεση η οποία αντικατοπτρίζει τις επιταγές της αρχής της αποτελεσματικότητας την οποία η νομολογία είχε διατυπώσει προηγουμένως (βλ. τις αποφάσεις της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 94/87, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1989, σ. 175, σκέψη 12, και της 20ής Μαρτίου 1997, C-24/95, Alcan Deutschland, Συλλογή 1997, σ. I-1591, σκέψη 24, και την προαναφερθείσα απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2002, Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψεις 32 έως 34).
- 50 Η δέκατη τρίτη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού αυτού διευκρινίζει ότι, στην περίπτωση που πρόκειται για παράνομη ενίσχυση ασύμβατη με την κοινή αγορά, πρέπει να αποκατασταθεί ο πραγματικός ανταγωνισμός και ότι, προς τούτο,

η ενίσχυση πρέπει να ανακτηθεί αμελλητί. Κατά συνέπεια, η εφαρμογή των εθνικών διαδικασιών δεν πρέπει να εμποδίσει την αποκατάσταση του πραγματικού ανταγωνισμού κλύοντας την άμεση και πραγματική εκτέλεση της αποφάσεως της Επιτροπής. Για να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, τα κράτη μέλη οφείλουν να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν την αποτελεσματικότητα της αποφάσεως αυτής.

- 51 Πάντως, εφόσον στο πλαίσιο της διαδικασίας, η οποία προβλέπεται από το γαλλικό δίκαιο και εφαρμόστηκε εν προκειμένω, έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα τα ένδικα μέσα κατά των από εθνικές αρχές βεβαιώσεων των ποσών που οι αρχές αυτές απαιτούν για την ανάκτηση μιας ενισχύσεως, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η διαδικασία αυτή καθιστά δυνατή την «άμεση και πραγματική» εκτέλεση της αποφάσεως 2002/14. Αντιθέτως, η διαδικασία αυτή, αναγνωρίζοντας ένα τέτοιο ανασταλτικό αποτέλεσμα, μπορεί να καθυστερήσει σημαντικά την ανάκτηση των ενισχύσεων.
- 52 Έτσι, η εν λόγω εθνική διαδικασία, παραβλέποντας τους σκοπούς των κοινοτικών κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων, εμπόδισε την άμεση επαναφορά των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάσταση και παρέτεινε το αδικαιολόγητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα που απέρρευσε από τις σχετικές ενισχύσεις.
- 53 Επομένως, η διαδικασία την οποία προβλέπει εν προκειμένω το εθνικό δίκαιο δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 14, παράγραφος 3, του κανονισμού 659/1999. Κατά συνέπεια, πρέπει να μείνει ανεφάρμοστος ο γαλλικός κανόνας που ορίζει ότι έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα τα ένδικα μέσα κατά των από εθνικές αρχές βεβαιώσεων ποσών ως εσόδων των αρχών αυτών.
- 54 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι αναγκαίο να αποφανθεί το Δικαστήριο επί του ζητήματος αν, σε ειδικές περιπτώσεις, ο εθνικός δικαστής δύναται να διατάξει την αναστολή της εκτελέσεως των σχετικών βεβαιώσεων κατόπιν της ασκήσεως μέσω δικαστικής προστασίας στα οποία δεν διατυπώνονται αιτιάσεις κατά της αποφάσεως της Επιτροπής.

- 55 Πρέπει να προστεθεί, στο πλαίσιο αυτό, ότι το ανασταλτικό αποτέλεσμα των μέσων δικαστικής προστασίας που ασκούνται ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων δεν μπορεί να θεωρηθεί απαραίτητο για να εξασφαλιστεί πραγματική δικαστική προστασία με γνώμονα το κοινοτικό δίκαιο.
- 56 Συγκεκριμένα, τέτοια προστασία εξασφαλίζεται πλήρως από τα μέσα δικαστικής προστασίας που παρέχει η Συνθήκη ΕΚ και εν προκειμένω ιδίως από την προσφυγή ακυρώσεως κατά το άρθρο 230 ΕΚ.
- 57 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, εφόσον η Ευρωπαϊκή Κοινότητα είναι μια κοινότητα δικαίου όπου τα θεσμικά της όργανα υπόκεινται σε έλεγχο ως προς το αν οι πράξεις τους συνάδουν με τη Συνθήκη και τις γενικές αρχές του δικαίου, η Συνθήκη έχει δημιουργήσει ένα πλήρες σύστημα μέσων δικαστικής προστασίας και διαδικασιών το οποίο σκοπό έχει να εξασφαλίσει τον έλεγχο της νομιμότητας των πράξεων των θεσμικών οργάνων, αναθέτοντάς τον στον κοινοτικό δικαστή (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την απόφαση της 25ης Ιουλίου 2002, C-50/00 P, *Unión de Pequeños Agricultores* κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2002, σ. I-6677, σκέψεις 38 και 40).
- 58 Από τη νομολογία προκύπτει ότι ο αποδέκτης ενισχύσεως που κηρύχθηκε ασύμβατη δικαιούται να ασκήσει προσφυγή ακυρώσεως βάσει του άρθρου 230, δεύτερο εδάφιο, ΕΚ, ακόμη και αν η απόφαση απευθύνθηκε σε κράτος μέλος (βλ., στο ίδιο πνεύμα, τις αποφάσεις της 17ης Σεπτεμβρίου 1980, 730/79, *Philip Morris* κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 13, και της 9ης Μαρτίου 1994, C-188/92, *TWD Textilwerke Deggendorf*, Συλλογή 1994, σ. I-833, σκέψη 14).
- 59 Αντιθέτως, ο αποδέκτης ενισχύσεως που κηρύχθηκε ασύμβατη, ο οποίος θα μπορούσε να προσβάλει την απόφαση της Επιτροπής, δεν μπορεί να την

αμφισβητήσει ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων στο πλαίσιο ενδίκου μέσου κατά των μέτρων εκτελέσεως της απόφασεως αυτής που ελήφθησαν από τις εθνικές αρχές. Συγκεκριμένα, το να γίνει δεκτό ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, ο ενδιαφερόμενος δύναται να εναντιωθεί, ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, στην εκτέλεση της κοινοτικής απόφασεως στηριζόμενος στην έλλειψη νομιμότητας της απόφασεως αυτής, θα κατέληγε στο να του αναγνωρισθεί η δυνατότητα να καταστρατηγήσει τον οριστικό χαρακτήρα που έχει έναντι αυτού η απόφαση μετά τη λήξη της προβλεπόμενης από το άρθρο 230, πέμπτο εδάφιο, ΕΚ προθεσμίας για την άσκηση προσφυγής (βλ., στο ίδιο πνεύμα, την προαναφερθείσα απόφαση TWD Textilwerke Deggendorf, σκέψεις 17 και 18, και την απόφαση της 15ης Φεβρουαρίου 2001, C-239/99, Nachi Europe, Συλλογή 2001, σ. I-1197, σκέψη 37).

- 60 Επομένως, αποκλείεται η δυνατότητα να τεθεί υπό αμφισβήτηση ενώπιον εθνικού δικαστηρίου η απόφαση της Επιτροπής σχετικά με την ανάκτηση των οφειλομένων ποσών. Το ζήτημα αυτό είναι της αποκλειστικής αρμοδιότητας του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, το οποίο θα το επιλύσει στο πλαίσιο μιας προσφυγής ακυρώσεως που ασκήθηκε ενώπιόν του. Πάντως, από το άρθρο 242 ΕΚ προκύπτει ότι, ελλείψει αντίθετης απόφασεως του Πρωτοδικείου, μια τέτοια προσφυγή δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα.
- 61 Κατόπιν των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Γαλλική Δημοκρατία, μη έχοντας λάβει εντός της προθεσμίας που της τάχθηκε όλα τα αναγκαία μέτρα για να ανακτήσει από τον αποδέκτη τους τις ενισχύσεις τις οποίες αφορά η απόφαση 2002/14, παρέβη τις υποχρεώσεις που έχει από το άρθρο 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ και από τα άρθρα 2 και 3 της απόφασεως αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 62 Βάσει του άρθρου 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ζήτησε την καταδίκη της Γαλλικής Δημοκρατίας στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, η Γαλλική Δημοκρατία πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφασίζει:

- 1) Η Γαλλική Δημοκρατία, μη έχοντας λάβει εντός της προθεσμίας που της τάχθηκε όλα τα αναγκαία μέτρα για να ανακτήσει από τον αποδέκτη τους τις ενισχύσεις τις οποίες αφορά η απόφαση 2002/14/ΕΚ της Επιτροπής, της 12ης Ιουλίου 2000, σχετικά με την κρατική ενίσχυση που χορήγησε η Γαλλία υπέρ του ομίλου Scott Paper SA/Kimberly-Clark, παρέβη τις υποχρεώσεις που έχει από το άρθρο 249, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ και από τα άρθρα 2 και 3 της αποφάσεως αυτής.

- 2) Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)